

: hva ?

: hvorfor ?

: hvor ?

: hvordan ?

fase 2 :

mullighetsstudie

økt fysisk aktivitet ved Østfoldkysten

NTNU 2010 / 2011
mari mathisen fasting
masteroppgave i arkitektur

Innholdsfortegnelse

Innledning	04
beskrivelse av tiltak	04
formål med mulighetsstudie	04
hvorfor ?	05
hvor ?	05
hvordan ?	06
Videreutvikling av kyststien i Østfold	06
1 : Kyststien skal utbedres, utvides og være tydeligere	06
2 : Naturperlene ved kyststien skal være naturlig inspirasjon og turmål	06
3 : Kyststien skal være limet som binder naturperlene sammen	06
4 : Kyststien skal både være arenaen og innfallsporten hvor fysiske aktiviteten utøves	06
Overordnet strategi for økt aktivitet – styrt slitasje av naturen	08
1 : Innføre soner som skal ivareta bestemte funksjoner	08
2 : Hver sone kunne ivareta bestemte funksjoner	08
Føringer for utforming og tilrettelegging av naturperlene	12
1 : Tre ulike arkitektoniske nivåer skal forsterke og synliggjøre naturperlene	12
2 : De ulike arkitektoniske nivåene skal ha en naturlig spredning langs kysten	13
3 : Retningslinjer for ulike funksjoner på de arkitektoniske nivåene	14
4 : Spilleregler for utformingen av de arkitektoniske nivåene	18
Valg av naturperler for utarbeidelse av de arkitektoniske nivåene	20
kilder	22

: innledning

beskrivelse av tiltak

Målet med mulighetsstudien er å skape økt fysisk aktivitet blant befolkningen i Østfold fylke. Hovedmålgruppen er den delen av befolkningen som i liten grad benytter det Østfoldnaturen byr på. Hensikten er først og fremst å engasjere befolkningen lokalt, men også nasjonalt. Dette gjøres ved å legge til rette for opplevelse av naturen med utgangspunkt i kyststien i Østfold, samt de tilhørende naturperlene og friluftsområdene langs kysten.

Med veilederne Østfold kystsoneplan (2006) og Handlingsplan for fysisk aktivitet, (Departementene; en fellesinnstilling, 2005-2009) liggende til grunn ønsker jeg å legge til rette for en aktiv bruk av skjærgårdsnaturen med hjelp av arkitektoniske grep som skal belyse og sette naturen i relieff. Jeg vil med dette trigge flere til å komme seg ut og få oppleve perlene som finnes i naturen ved Østfoldkysten.

v

formål med mulighetsstudie

Mulighetsstudien skal gi føringer for den videre planlegging og prosjekteringen av mitt masterprosjekt. Jeg ønsker å lage noen retningslinjer som danner rammene for en helhetlig strategi som skal være bærende for videreutviklingen av kyststien og de andre naturperlene ved Østfoldkysten. Samtidig ønsker jeg å utforme noen retningslinjer for hvordan en kan utvikle de aktuelle stedene med henblikk på bruk og aktivitet ved naturperlene. Det blir fokusert på å lage robuste og gode arkitektoniske løsninger som er med på å synliggjøre Østfold sine naturgitte og historiske og kulturelle kvaliteter.

Mitt ønske er at mulighetsstudien skal være et supplement i diskusjonen om hvordan en bør utvikle kystområdene langs kysten i Østfoldregionen - i dag og i fremtiden. Jeg ønsker også at formingsveilederen kan kunne brukes av andre regioner, og at de grunnleggende verdiene i dette prosjektet kan være et forbilde for utvikling av naturområder utover Østfolds grenser.

Østfold kystsoneplan 2006

Ønske om en bærekraftig utvikling av bruk og vern av Østfoldkysten med fokus på:

- : allemannsretten
- : sikring av arealer for allmennheten
- : reiseutvikling knyttet til kysten

(kilde: Østfold fylkeskommune 2006)

Handlingsplan for fysisk aktivitet fra departementene (2005-2009) (utdrag)

For å oppnå økt fysisk aktivitet blant befolkningen er det nødvendig med tiltak innen følgende område

- :Tilrettelegging av fysiske omgivelser med vekt på tilgjengelighet for alle
- :Bidra til at det finnes lokale lavterskeltilbud og gode muligheter for fysisk aktivitet på fritiden og på viktige arenaer som barnehage, skole og arbeidsplass
- :Motivere til en aktiv livsstil

(kilde: Departementene 2005)

hvorfor ?

Norge er blitt rammet av en negativ trend der befolkningens fysiske aktivitetsnivå stadig reduseres. Konsekvensen er at fysisk inaktivitet øker i alle aldersgrupper og dette tenderer gradvis mot å bli et samfunnsproblem.

Samfunnet vårt har de siste tiårene blitt tilrettelagt på en måte som gjør hverdagen vår enklere og mer smidig. Samtidig har de medisinske fremskrittene gitt økt levealder, og følgelig flere livsstilssykdommer. Det er et paradoks at den norske folkehelse aldri har vært bedre, samtidig som man i helsesektoren står foran større utfordringer enn mann noen sinne har hatt tidligere.

Det er derfor viktig å presisere at fysisk aktivitet er svært effektiv i behandling av mange av våre nye livsstilssykdommer. I en del tilfeller kan fysisk aktivitet erstatte legemidler. I andre tilfeller er fysisk aktivitet et viktig virkemiddel i behandling og habilitering/ rehabilitering innen helsetjenesten.

Om en skal nå målet til helsedirektoratet om økt aktivitet blant befolkningen, må en iverksette noen tiltak. Undersøkelser viser at en kan få flere fysisk aktive dersom en legger til rette for fysisk aktivitet lokalt, dersom det finnes lavterskeltilbud og dersom tilbudene er tilgjengelig for alle.

hvor ?

Prosjektet avgrenser seg til å omhandle kystlinjen av Østfold. Kyststien danner et naturlig utgangspunkt og oppmerksomheten rettes dermed mot tilgrensende natur- og friluftsområder.

Østfolds kystlinje omfatter flere små tettsteder, en rekke friområder, mange små naturreservat og en stor nasjonalpark, samt mange fine badestrender, historiske fornminner og en rekke flotte rekreasjonsområder.

Kyststien i Østfold har blitt opparbeidet i løpet av de siste årene og er enkelte steder er den ikke fullstendig ferdigstilt. Dette er et prosjekt som startet i 2004 som et samarbeid mellom Østfolds kystkommuner og Bohuslän, Sverige. Samarbeidet førte til at prosjektet Kyststien i 2004 til 2007 ble bevilget EU-midler.

: innledning

hvordan?

For å fremme målet om økt fysisk aktivitet blant østfoldbefolkningen velger jeg å utarbeide en helhetlig strategi for Østfold sin skjærgårdsnatur. Strategien retter seg mot i tre overordnede områder.

: Videreutvikling av kyststien i Østfold:

Det første området tar utgangspunkt i den eksisterende kyststien i Østfold. Ved å bygge opp under dens prinsipper, vil det være mulig å videreutvikle kyststien. Dette innebærer at en må utvide kyststien og legge til rette for kysttutraser i områder der den ikke er tilrettelagt i skjærgårdsnaturen i dag. Samtidig bør en gjøre kyststien tydeligere for allmennheten. Videre skal naturperler i nær tilknytning til kyststien, fungere som inspirasjon og turmål som kan inspirere folk til å komme seg ut og utøve fysisk aktivitet. På denne måten blir kyststien det naturlige limet som binder naturperlene sammen, og utgangspunktet for utøvelse av fysisk aktivitet i Østfold sin skjærgårdsnatur.

: Økt aktivitet - kontrollert slitasje

Det andre tiltaket skisserer en overordnet strategi for å ta høyde for spenningsfeltet mellom økt fysisk aktivitet ved Østfoldkysten og utfordringene med henblikk på økt belastning på skjærgårdsnaturen. I dette området vil være viktig for å ta vare på naturen gjennom å kanalisere bruken og kontrollere slitasjen.

Tiltaket foreslås gjennomført ved å innføre soner som skal ivareta bestemte funksjoner. Hver sone skal ha retningslinjer for tilretteleggingen og ivareta funksjoner som parkering, båthavn, universelt utformede naturperler og overnattingssteder.

: Synliggjøre og forsterke kvaliteter ved naturperlene

Det tredje tiltaket legger føringer for tilretteleggingen og utformingen av naturperlene. Naturperlene skal synliggjøres og deres kvaliteter forsterkes gjennom bruk av arkitektoniske virkemidler, ved å sette naturen i relieff.

Med utgangspunkt i aktiv bruk av naturen blir det foreslått tre arkitektoniske nivåer som legges til grunn for utviklingen av naturperlene; **stoppeperle**, **dagsperle** og **overnattingsperle**. Variasjonen i tilbudet av de arkitektoniske nivåene og tilrettelagte naturperler skal ha en naturlig spredning langs kysten. Intensjonen er at tilbudene langs kysten skal favne om så mange brukergrupper som mulig.

Retningslinjer for ulike funksjonene og program på de arkitektoniske nivåene er skissert Disse retningslinjene er ment som en hjelp og veiledning for utformingen av naturperlene med tanke på hvilke funksjoner en bør legge til rette for.

Det er og utarbeidet spilleregler for de arkitektoniske grepene som gjøres. Det er satt fokus på at de arkitektoniske grepene skal kontrollere slitasjen på naturen, og naturen skal legger føringer for de arkitektoniske grepene: bærekraft og miljø; differensiert universell utforming, helhetlig og gjenkjennelig materialbruk og at de arkitektoniske formsvarene skal tigge til aktivitet hele året.

Til slutt er det belyst hvilke naturperler som jeg har valgt å utforme mulighetsstudien i praksis. Med utgangspunkt i heftet "Naturperler ved Østfoldkysten" og egne personlige preferanser har jeg valgt ut naturperlene; Lille Danmark, (Rygge - Larkollen), Mærrapanna (Fredrikstad) og Stuevika (Hvaler). I mitt videre arbeid vil jeg utarbeidet noen arkitektoniske forslag for de tre arkitektoniske nivåene.

naturperle (slik jeg ser det)

Steder i nær tilknytning til skjærgården som har noen særs flotte kvaliteter. De består av et utvalg av natur, kultur, historie, og omfatter både tilgjengelige og mindre tilgjengelige steder. Naturperlene representerer det bestekystnaturen i Østfold har å by på.

natur (lat. natura, eg 'fødsel')

- 1 opprinnelig el. medfødt egenskap
- 2 den sanselige el. materielle verden som helhet
- 3 et land(område)s beskaffenhet
- 4 noe opprinnelig, ubearbeidet, uutviklet
- 5 skog og mark, komme seg ut i naturen

~perle

- 1 ekte perle som vokser fram uten dyrking, til forskj fra "kulturperle"
- 2 sted med vakker, urørt natur

(kilde: "Bokmålsordboka og Nynorskordboka" 2009)

- : Hvordan kan arkitektur i samspill med naturen inspirere folk ut i naturen og i fysisk aktivitet?
- : Hvordan kan man som arkitekt fremheve og synliggjøre naturens perler?
- : Hvordan forene bruk og vern av skjærgårdsnaturen på en god måte?
- : Hvordan kan en engasjere og aktivisere folk både lokalt og nasjonalt?

: Videreutvikling av kyststien i Østfold

1 : Kyststien skal utvides, utbedres og bli tydelig

I dag går Kyststien hovedsaklig langs fastlandet av Østfold. Bakgrunn for dette er et EU-finansiert samarbeid med kystkommunene i Østfold og kommuner i Bohuslän, for å realisere en sammenhengende kyststi. Dessverre ble deler av Østfoldkysten, som ikke var tilknyttet fastlandet tatt med. Hvaler kommune er i denne situasjonen, og i dag er det bare en liten strekning som er en del av kyststein i Hvaler. I enkelte andre kystkommuner bør det også utvikles kyststitraseer i tilknytning til naturperler som finnes i områdene.

Kyststien er i hovedsak godt tilrettelagt for gående og syklende, men enkelte steder kan den stedvis være utydelig. Det ligger derfor et potensial i å gjøre informasjonen om kyststien lettere tilgjengelig og få den tydeliggjort på en naturlig måte. Dette kan foreksempel gjøres ved å øke informasjonen om kyststien og naturperlene - både ute i naturen, samtidig som den digitale informasjonen en finner på nettet bør forbedres.

2 : Naturperlene ved kyststien skal være naturlig inspirasjon og turmål

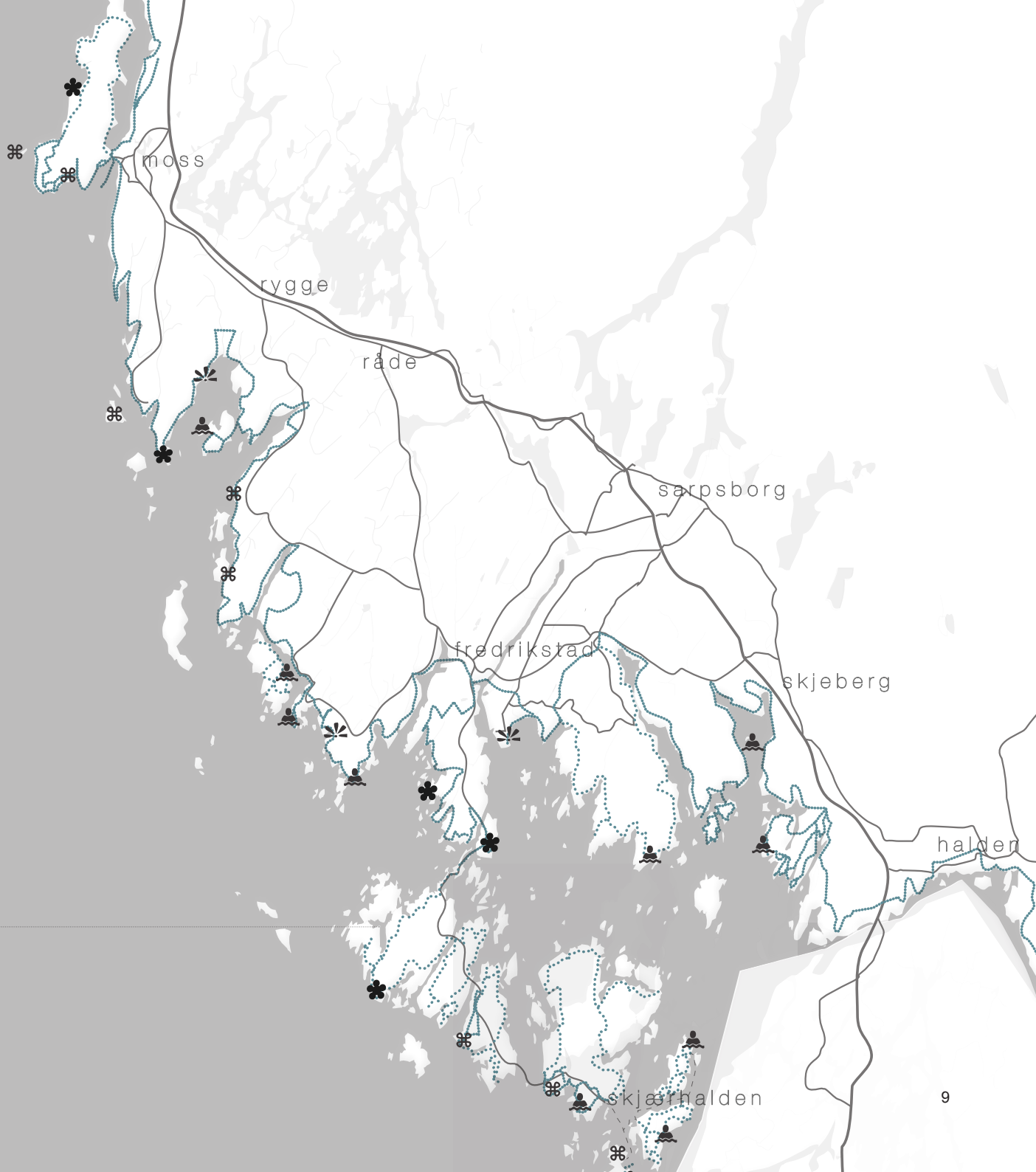
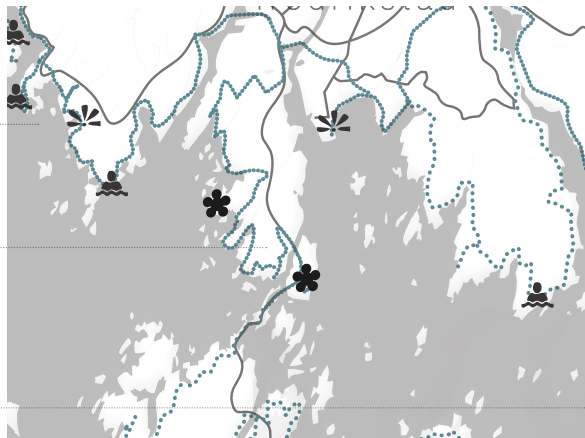
Naturperlene en finner langs Østfoldkysten skal være med på å inspirere og trigge nysgjerrigheten til folk slik at de kommer seg ut i naturen og i fysisk aktivitet. Dette er spesielt viktig for den innaktive delen av befolkningen.

3 : Kyststien skal være limet som binder naturperlene sammen.

Kyststien vil på denne måten bli bindeledet mellom alle naturperlene langs kysten. På denne måten vil kyststien bli den naturlige veiviseren fra den ene perlen til den andre.

4 : Kyststien skal være hovedarenaen hvor den fysiske aktiviteten utøves

Kyststien er ryggraden i prosjektet, og den er en sentral arena for fysiske aktiviteten. Den er per i dag hovedstien langs hele Østfoldkysten. Kyststien skal være en tydelig og godt tilrettelagt sti som alle kan bruke for å oppleve skjærgårdsnaturen. Kyststien skal være et tilbud til både lokale og tilreisende. Om en kommer fra lokalmiljøet og vi gå en kort tur for å oppleve naturen, eller om en vil oppleve og erfare større deler av Østfoldkysten over et lengre tids rom, skal Kyststien være det naturlige valget.

: Overordnet strategi for økt aktivitet – styrt slitasje av naturen

1 : Innføre soner som skal ivareta bestemte funksjoner

Kyststien skal fungere som en tursti og en arena for lokale og tilreisende som vil ferdes langs kysten til fots eller med sykkel. Dette vil medføre økt slitasje på naturen. For å kunne kontrollere denne slitasjen, velger jeg å innføre soner langs kysten som skal omfatte bestemte funksjoner. Dette grepet gjøres og for at alle brukere, både lokale og regionale, funksjonsfriske og mennesker med funksjons hindringer, som ferdes til lands og til vanns, skal ha et godt tilbud. Slik at en sikrer at alle brukergrupper kommer seg til kyststien og til naturperlene.

Avgrensingen av sonene er bestemt ut fra hvor langt en normalt ferdes på en dagsmarsj, omtrent 10 km.(ref. DNT Kristiansand og Nordmøre, Fjordruta)

2 :Hver sone skal kunne ivareta bestemte funksjoner

For å sikre et variert tilbud som møter behov hos alle brukergrupper foreslår jeg noen føringer for hvilke funksjoner som skal ivaretas innefor sonene:

- : godt synlige kyststitraser
- : en naturperle med universell utforming
- : minimum en stor P-plass i nær tilknytning til kyststien med søppelhåndtering
- : minimum en båthavn der større båter kan legge til.
- : et overnattingssted i naturen (OVERNATTINGSpørle)

Noen av funksjonene eksisterer allerede i dag. I tråd med en helhetlig plan skal eksisterende funksjoner bli brukt og eventuelt videreutvikles. Parkeringsplasser i tilknytning til kyststien og større båthavner er funksjoner som en finner med jevn spredning langs kysten av Østfold. Overnattingssteder i naturen og universelt utformet tilpasning av naturperlene og er funksjoner som må utvikles.

Til venstre er det utarbeidet et plangrunnlag for tilrettelegning av bestemte funksjoner. Steder markert med svart har eksisterende funksjoner som kan brukes eller tilpasses, og på steder markert med grått må slike utarbeides.

- sonne 1

 - Gullholen
 - Alby Herregård
 - Alby Herregård / Nes Camping
 - Nes Camping / Moss Marina
- sonne 2

 - Oven
 - Oven
 - Larkollen Camping / Fuglevik Marina / Oven
 - Støtvig Hotell / Fuglevik Marina
- sonne 3

 - Saltholmen
 - Engelsviken
 - Engelsviken Marina
 - Engelsviken Marina
- sonne 4

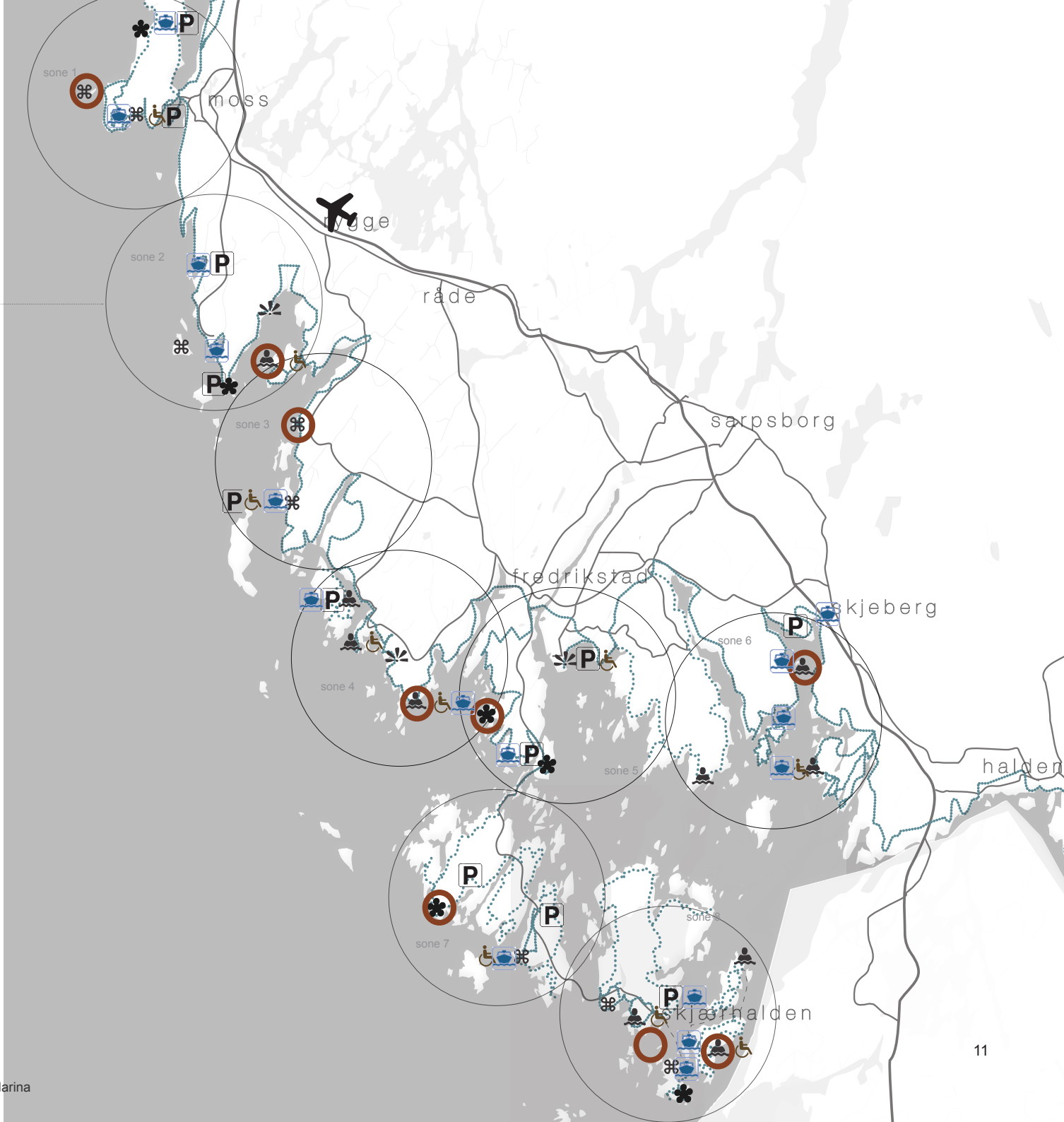
 - Foten
 - Mærrapanna, Foten
 - Hankø Marina / P ved Mærrapanna
 - Hankø Marina / Foten Marina
- sonne 5

 - Randholmen
 - Øra
 - Øra / Tangen
 - Tangen
- sonne 6

 - Kjerringholmen
 - Dusa
 - Feriehjemmet
 - Ullerøy / Dusa / Kjerringholmen
- sonne 7

 - Vauerholmene
 - Brattestø :
 - Botten / Åsebu
 - Brattestø Marina
- sonne 8

 - Laur / Stuevika
 - Storesand / Stuevika
 - Hvaler kommunehus / Skjæralden
 - Skjæralden Marina / Søndre Sandøy Marina / Herføl Marina

: Føringer for utforming og tilrettelegging av naturperlene

1: Tre ulike arkitektoniske nivåer skal forsterke og synliggjøre naturperlene

Jeg velger å utarbeide naturperlene langs kysten med utgangspunkt i tre ulike arkitektoniske nivåer. Bakgrunnen for dette er å tilpasse forskjellige behov for tilrettelegging og funksjoner for ulike brukere. (se heftet; brukere og aktiviteter ved østfoldkysten). Samtidig ønsker jeg en naturlig variasjon av funksjonene ved naturperlene langs kysten. De arkitektoniske nivåene tar utgangspunkt i aktivitet og bruk av naturen sett ut fra tre forskjellig perspektiv:

Stoppeperle innbyr til stoppturer der en vil ha et kort stopp på en perle i forbindelse med den fysiske aktiviteten.

Dagsperle legger til rette for dagsturer der perlen er målet for turen. Det vil derfor ha her være naturlig med et lengre opphold på eller ved denne perlen. Ofte hele dagen eller - gjerne store deler av dagen.

Overnattingsperle henvender seg til brukere som ønsker en overnattingstur. Her vil det være aktivitet flere dager i strekk og dermed behov for å overnatte.

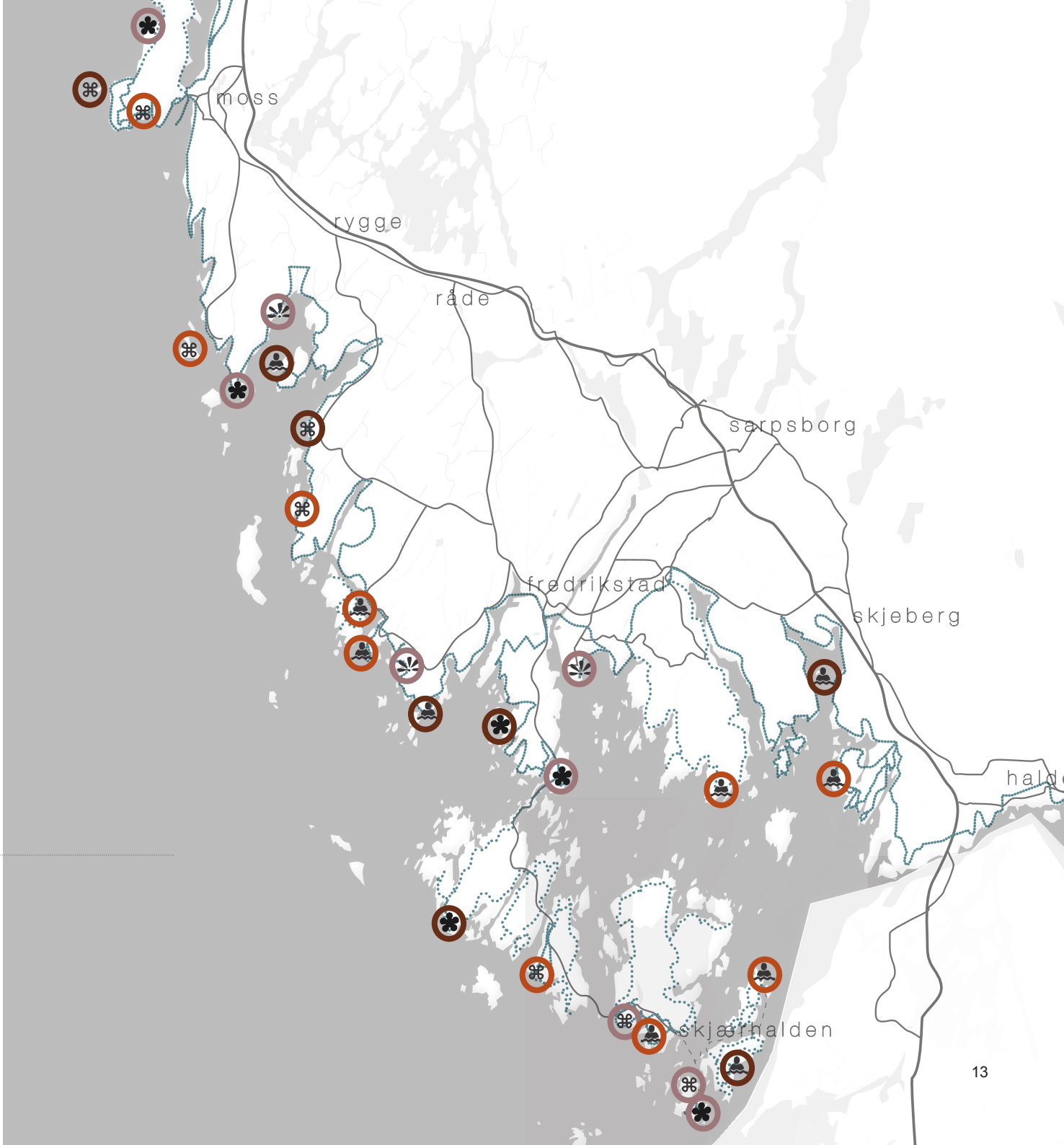
Jeg har kategorisert de arkitektoniske nivåene med gangspunkt i tre forskjellig perspektiv. Men alle perlene kan bli brukt på tvers av aktivitet og bruk av naturen i forhold til de overordnede arkitektoniske nivåene som er som er definert.

2: De ulike arkitektoniske nivåene skal ha en naturlig spredning langs kysten

Det skal være en variasjon av tilbud og tilretteleggingen av naturperlene i de ulike kystsonene. De tre arkitektoniske nivåene planlegges derfor med en naturlig spredning langs kysten for å nå alle brukergrupper. Det skal etterstrebes en så jevn fordeling av de arkitektoniske nivåene som mulig.

Til høyre er det skissert et forslag til hvordan de arkitektoniske nivåene kan fordele seg langs kyststien. Dette er gjort på bakgrunn av en vurdering av alle naturperlene. (Se heftet; naturperler ved østfoldkysten)

- stoppeperle
- dagsperle
- overnattingsperle

: Føringer for utforming og tilrettelegging av naturperlene

3: Retningslinjer for ulike funksjoner på de arkitektoniske nivåene

I planen skisserer jeg retningslinjer og rammer for de arkitektoniske nivåene som danner forutsetningene for hvordan naturperlene kan legges til rette. Med utgangspunkt i aktiviteter som ofte blir utøvd nær kysten har jeg skissert betydningen av følgende funksjoner oppleve, hvile, spise, bade, leke og sove. Med utgangspunkt i analysene, og de forskjellige arkitektoniske nivåene, defineres funksjoner og tilbud det bør legges til rette for i tilknytning til naturperlene.

stopp_{perle}

Hvordan vil det være mulig å legge til rette for opphevelser på en naturperle i forbindelse med den fysiske aktiviteten? Her vil den viktigste oppgaven være å legge til rette for opplevelsen av naturen og de kvalitetene en finner på stedet. I denne forbindelsen er det viktig å ha muligheten til å sette seg ned å hvile.

dags_{perle}

Perlene har kvaliteter som gjør at en gjerne vil oppholde seg på eller ved perlen over lengre tid. Dette er gjerne perler som innbyr til ulike fysiske aktiviteter, foreksempel bade, leke eller oppleve og utforske stedet. I tillegg er det viktig å legge til rette for muligheter til å kunne sette seg og spise eller lage mat siden dette er et sted som åpner for lengre opphold

overnattings_{perle}

Når en oppholder seg i naturen over flere dager har en behov for å sove. Et sentralt spørsmål er dermed hvordan en kan legge til rette for overnatting og opplevelse av naturen. Her vil det og være viktig å legge til rette for funksjoner som ivaretar personlig hygiene som for eksempel det å kunne vaske seg og toaletter. I tråd med en helhetlig plan skal eksisterende overnattingssteder inngå - eventuelt videreutvikles. Når det planlegges overnattingspeler er det også naturlig å inkludere overnattingstilbud som allerede finnes i regi av OF og private stiftelser som allerede har etablert overnattingssteder i nær tilknytning til naturen.

tilrettelegging av funksjoner :

stopp_{perle}

oppleve

hvile

spise

bade

leke

sove

nei

- : oppleve naturen
- : steder å hvile
- : steder å bade

- : adkomst for båt
- : søppel håndtering
- : informasjon om naturperlen

dags_{perle}

oppleve

hvile

spise

bade

leke

sove

nei

- : oppleve naturen
- : steder å hvile
- : steder å leke
- : steder å bade
- : skjerming for vær og vind
- : bål / grill-plass
- : kiosk (eventuelt sesongbasert)
- : toaletter

- : adkomst for båt
- : søppelhåndtering
- : informasjon om naturperlen

overnattings_{perle}

oppleve

hvile

spise

bade

leke

sove

ja

- : oppleve naturen
- : steder å hvile
- : steder å leke
- : steder å bade
- : skjerming for vær og vind
- : bål / grill-plass
- : kiosk (eventuelt sesongbasert)
- : toaletter
- : sted for å sove
- : vaske seg

- : adkomst for båt
- : søppelhåndtering
- : informasjon om naturperlen

mulighetsstudie strategi

økt fysisk aktivitet ved Østfoldkysten

: Føringer for utforming og tilrettelegging av naturperlene

3: Spilleregler for utformingen av de arkitektoniske nivåene

: De arkitektoniske grepene skal styre bruken og slitasjen av naturen

: Naturen legger premissene for de arkitektoniske grepene

: Bærekraft og miljø

: universell utforming ved naturperlene

beskrivelse av problemstilling :

Et av hovedmålene med utarbeidelsen av de arkitektoniske grepene er å styre slitasjen av skjærgårdskysten. Ved å tilrettelegge enkelte steder vil slitasjen på området minskes ved at trafikken kanaliseres til de tilrettelagte stedene. Dette gjelder både dagsbruk og overnattingsbruk. Dette tiltaket vil medføre vedlikehold og ettersyn av naturperlene som er tilrettelagt for mange mennesker.

arkitektoniske grep :

: de arkitektoniske grepene skal utformes så de kan styre bruk og slitasje av naturen.

: de arkitektoniske grepene må være tydelig og lett forståelig for alle brukere og de med funksjonsnedsettelse

: en må ta høyde for en økende bruk av perlene, så fasiliteter som parkering, søppelhåndtering og toaletter må vurderes og utarbeidelse på naturperlene etter behov.

praktisk gjennomføring :

: Utvidelse av Skjærgårdstjenestens virksomhet innefor kommunen for gjøre nødvendig vedlikeholdsarbeid ved naturperlene.

: Hovedsaklig vil dette innebærer søppelhåndtering, og tømning av toaletter

: Lokallag og Idrettslag kan ha ansvar for rydding og dugnadsaktivitet ved naturperlene.

Perlene skal ha noen særs gode kvaliteter som kan forsterkes og utnyttes. Derfor blir det naturen og stedet som legger premisene for de arkitektoniske elementene som skal synliggjøre og tydeliggjøre kvalitetene ved naturperlene. De arkitektoniske elementene skal underordnes stedets oppbygning, og det skal gjøres minimale inngrep i naturen.

: det skal ikke etterlate varige spor eller skader på natur og miljø

: det skal ikke sprenges. Men det kan fundamenteres med punktvis søyler i naturen.

: ved større arkitektoniske grep kan det brukes betong ved naturperlene. dette må vurderes i hvert enkelt tilfelle.

: skal det legges dekker i horisontalplanet skal disse være underordnet naturens vertikale plan.

Det skal brukes lokale ressurser og materialer som er knyttet til Østfoldregionen. Det er viktig med en miljøvennlig materialbruk og å ta miljøvennlige hensyn i utarbeidelsen av de arkitektoniske grepene. Det skal brukes lokale ressurser som kan vedlikeholde de arkitektoniske grepene.

: bærekraftig arkitektoniske løsninger skal etterstrebes

: det skal brukes lokale byggematerialer

: en skal unngå materialer som er skadelig for på miljøet

: bruk av lokale vedlikeholds ressurser som Skjærgårdstjenesten eller lokallag og idrettslag.

Universell utforming i naturen er en stor utfordring. At alle brukere skal kunne ta seg fram til alle naturperlene langs hele Østfoldkysten vil kreve en enorm tilrettelegging. Jeg velger derfor en strategi som differensier tilretteleggingen av den universelle utformingen. Det skal utarbeides en plan der differensieringen av den universelle utformingen fordeles jevnt utover Østfoldkysten.

: differensiering av tilrettelegging av universell utforming på de ulike naturperlene.

: den universelle utformingen tilpasset funksjonsnedsettende skal være en naturlig del av de arkitektoniske grepene.

: innenfor de definerte sonene langs Østfoldkysten skal det minimum være en perle som er universelt utformet.

: en må tilpasse utformingen og dimensjonene ved de universelle utformede naturperlene

mulighetsstudie strategi

økt fysisk aktivitet ved Østfoldkysten

: Synliggjøre og forsterke kvaliteter ved naturperlene

4: Spilleregler for utformingen av de arkitektoniske nivåene

: Helhetlig og naturlig materialbruk

: De arkitektoniske grepene skal trigge til aktivitet hele året

: Informasjon ut til brukerne skal være enkel, tydelig og fortrinnsvis være basert på tekniske løsninger

beskrivelse av problemstilling :

Materialpaletten og fargebruken på de arkitektoniske grepene skal bestå av materialer som spiller på lag med naturen og som oppleves som et naturlig supplement uten å så i stor kontrast til naturen. Det vil derfor være et naturlig å ta i bruk tre som materiale. Videre skal materialbruken skal være begrenset og helhetlig. Det skal brukes få materialer som gjentar seg ved naturperlene så det skal være lett for brukere å gjenkjenne en naturperle som ligger ved østfoldkysten. Dette gjelder også i forbindelse med informasjonen om perlene og kyststien.

arkitektoniske grep :

: de arkitektoniske grepene skal ha et helhetlig og gjenkjennelig uttrykk langs hele kysten av Østfold

: det skal hovedsaklig bygges uklimatisert

praktisk gjennomføring :

: helhetlig og gjenkjennelig materialbruk ved alle perlene

: en begrenset materialpalett

: materialpaletten og fargebruken skal spille på lag med naturen, tre er å foretrekke

Det er viktig at de arkitektoniske grepene innbyr til bruk og opplevelse hele året. Selv om sommermånedene er mest attraktive, skal det etterstrebes arkitektoniske løsninger som kan brukes både vinter og sommer.

: de arkitektoniske formsvarene skal innbyr til bruk både vinter som sommer.

: informasjonen om kyststien og naturperlene skal på best mulig måte integreres i det arkitektoniske uttrykket.

: materialbruken skal være tilpasset klimatiske sommer og vinterforhold ved kysten av Østfold.

I et miljøvennlig perspektiv oppfordres det til enkle og robuste, samt teknologiske løsninger for å formidle informasjon om perlene og kyststien ut til brukerne. Det er ønskelig å utarbeide robuste og brukervennlige informasjonstavler på alle naturperlene, så brukere skal kunne tilegne seg informasjon om stedets naturkvaliteter, historie og kultur, hvor det finnes andre naturperler, samt hvor kyststitraseen er for øvrig. I tillegg til informasjonstavlene oppfordres det til å ta i bruk tekniske og miljøvennlige løsninger. Informasjon en kan oppdatere seg om på forhånd om kyststien og naturperlene, samt ytterligere informasjon som det vil være interessant å få ved naturperlene (lydfiler om stedet) skal være basert på teknologi forbundet til Internett og det mobile nettverket.

: hver naturperle skal ha en enkel og robust informasjonstavle

: internett og det mobile nettverket skal tas aktivt i bruk for å formidle informasjon om naturperlene og kyststien.

: det skal utarbeides informasjonstavle ved hver enkelt naturperle som gir informasjon om stedet, naturen og om kyststien generelt.

: det skal kunne lastes ned informasjon om kyststien og naturperlene både via internett og via mobilnettet enten hjemme eller på tur ute i naturen

: Valg av naturperler for utarbeidelse av de arkitektoniske nivåene

stoppørløse

Det spesielle med moreneøya Lille-Danmark er at du bare kan komme deg dit tørrskodd når det er fjære. Øyas forbindelse til fastlandet er en liten jutulbro som løsmassene fra istiden har etterlatt seg. Området har en lagstrakt hvit sandstrand som strekker seg ut i havet, og innerst i ly av furutrærne finnes en naturlig etablert sandvollyball-bane. En rullesteinstrands bryter havdønningene som skyller inn fra Skagerrak. Det idylliske stedet ligger ytterst på et lite nes sør for Larkollen.

Området er en attraktiv plass for ungdom, og da spesielt kitere og surfere siden Skagerrak-vindene tar uforstyrret. Det er dermed egnede forhold til vindsurfing og kiting store deler av året. Barnefamilier trives i ly av furutrærne eller på sandstranden om sommeren, og med flere langgrunne sandstrender er det alltid en som ligger i le.

dagsørløse

Mærrapanna er område der du finner en rekke naturkvaliteter; en storslagen utsikt, flotte bademuligheter fra svaberg og sandstrender og flere jettegryter på svabergene (runde kulper som vannet har gravet ut under istiden). På Mærrapanna kan en oppholde seg på de hvitskurte svabergene som stuper rett ned i sjøen. Her er det en utsikt mot havet og du er eksponert for vær og vind siden Skagerrak slår rett i mot en. Samtidig kan en kan finne seg til rette på et romslig og lunt gressbelagt området hvor det er mulighet for lek og andre aktiviteter.

En smal grusvei viser vei langs kyststien helt fram til Mærrapanna så en kan ta seg lett fram med barnevogn og rullestol. Området som ligger i havgapet vest for Fredrikstad passer derfor for alle brukere, både fysisk aktive og mennesker med funksjonsvansker.

overnattingsørløse

Stuevika er et populært friluftsområde som passer både for barn, ungdom, voksne og eldre - et perfekt sted til å nyte flotte soldager. Området er preget av velformede furutrær som strekker seg helt ned i strandsonen. Under furutrærne er det rolig, stille og skjermet for vær og vind. De to østvendte, hvite sandstrendene er langgrunne og barnevennlige, og beskyttet av et svaberg som rammer området inn. Fra disse har du en flott utsikt til fastlandet på svensk side og mot Hvalerøyene.

Besøkende ankomme Stuevika som ligger på en av de ytterste øyene, på Hvaler hele sommerhalvåret. De kommer med egen båt eller med fergen fra Skjærhalden via Nedgården hvor de må ferdes til fots eller med sykkel for å komme helt fram til Stuevika.

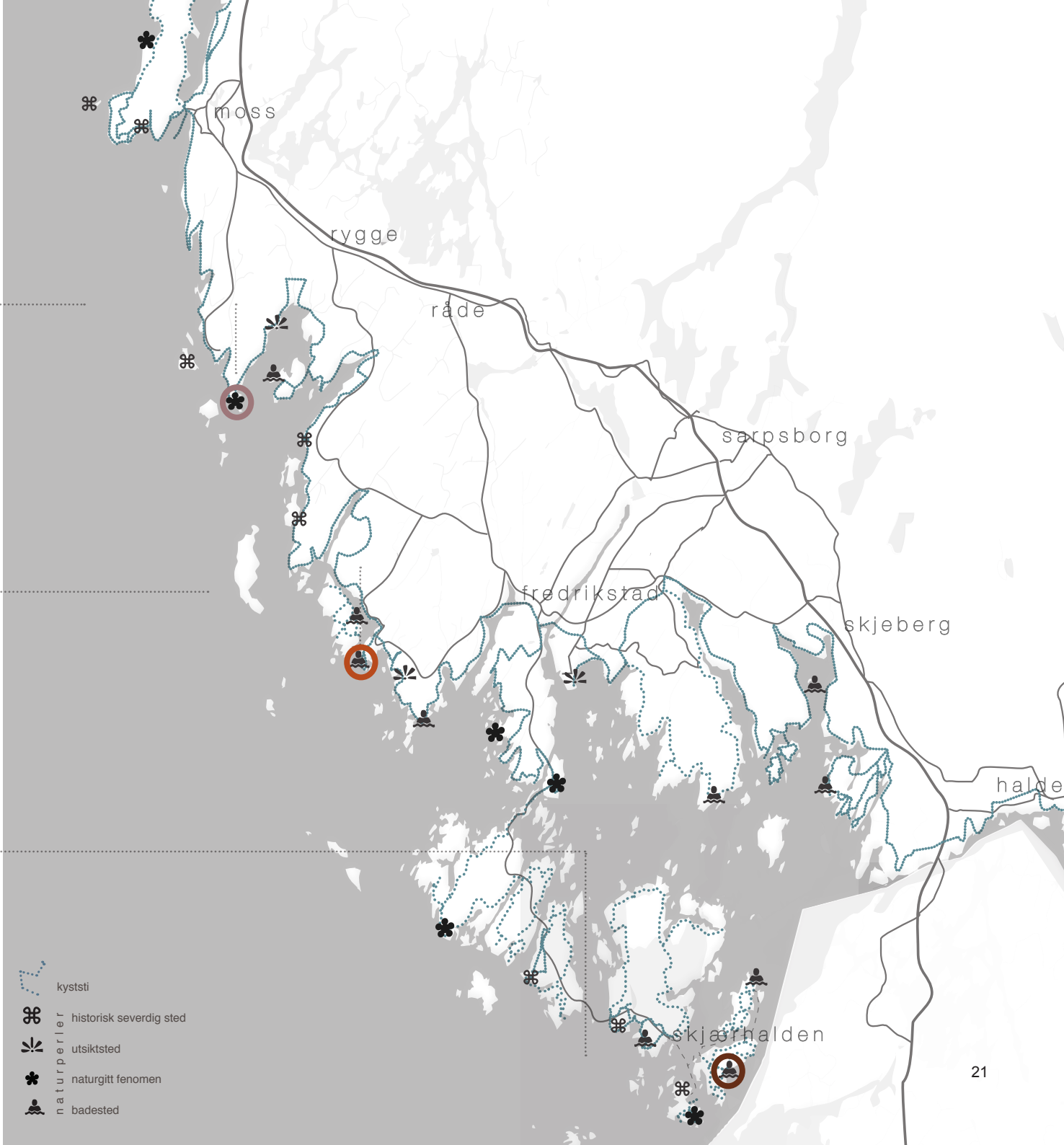
L i l l e D a n m a r k

M æ r r a p a n n a

S t u e v i k a

mulighetsstudie

økt fysisk aktivitet ved Østfoldkysten

: kilder

rapporter

Departementene; en fellesinnstilling (2005). Handlingsplan for fysisk aktivitet (2005 -2009).
Østfold fylkeskommune (2006). Kystsoneplan for Østfold (2005-2009).

bilder og illustrasjoner

Alle bildene er tatt av Mari Fasting.
Alle illustrasjonene er laget av Mari Fasting. Kartillustrasjonene er basert på kartgrunnlag fra Østfolds kystkommuner. Moss kommune, Rygge kommune, Fredrikstad kommune, Sarpsborg kommune, Halden kommune og Hvaler kommune.

